

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

November 2010 • Nr. 70

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 21 danske miljø- og udviklingsorganisationer.

92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden.

WWF-Canon / Simon Rawles

Indhold

Målet er stadig en ambitiøs klimaaftale	2
Danmark må gå forrest op ad klimabjerget	3
Det er muligt at finde pengene til klima	3
Biomassesatsning sætter skovforhandlinger på spidsen	4
Danmark skal i arbejdstøjet på biodiversitetsområdet.....	5
Ny juridisk bindende aftale om genetiske ressourcer.....	6
EU's biobrændstofseventyr må stoppe inden det løber løbsk.....	7
Biomassens vildveje til et fossilfrit Danmark	7

Gør EU's landbrugspolitik spiselig for verdens fattige.....	8
EU's investeringspolitik – et forsvar mod ulandenes regulering	9
Uddannelse for bæredygtig udvikling: Hold løfter og vis handling	10
Renere skibsfart er nødvendig.....	11
Klimanetværk i Syd skal styrkes.....	11
Rekordstort ressourceforbrug - WWF gør status over planetens tilstand	12
Arrangementer	14

Målet er stadig en ambitiøs klimaaf-tale

Af Lykke Friis, klima- og energiminister og minister for ligestilling (V)

Den britiske bjergbestiger George Mallory blev i 1923 interviewet til New York Times og spurgt, hvorfor han ville forsøge at bestige Mount Everest. Det lakoniske svar lød: "because it's there."

FN's klimaforhandlinger er på mange måder en diplomatisk version af forsøgene på at bestige Mount Everest dengang i 1920'erne. Hvert skridt fremad er uprøvet territorium og hårdt arbejde. Og det går kun langsomt mod toppen.

Men pointen er, at vi ikke har givet op af den grund. Den danske regering kæmper fortsat videre for at få opfyldt målet om en ambitiøs, international klimaaf-tale. De næste skridt skal tages ved COP16 i Cancun, Mexico, og vi vil arbejde for at gøre dem så store som muligt.

"Den danske regering kæmper fortsat videre for at få opfyldt målet om en ambitiøs, international klimaaf-tale."

I forhandlingerne er der dog bred enighed om, at vi ikke får en juridisk bindende aftale i Cancun – ikke et "hole in one". Mit bedste bud er en tretrinsraket: En balanceret Cancun-pakke med centrale beslutninger på bl.a. afskovning, teknologi, tilpasning og Den Grønne Fond tilsat fremdrift på det, vi i klimajargon kalder MRV (kontrol og rapportering af landenes CO₂-emissioner). Afklaring om Kyoto Protokollens fremtid, samt en køreplan for arbejdet frem til COP17 i Sydafrika. Det ville, givet omstændighederne, være en succes i mine øjne.

Det sidste års tid har vi brugt mange af vores kræfter i EU. Danmark har bl.a. kæmpet hårdt for, at EU har en fleksibel position til Kyoto Protokollens fremtid. Personligt måtte jeg på banen flere gange på dét ministermøde, hvor vi lagde vores posi-

tion fast. Og det lykkedes. EU kan nu acceptere nye Kyoto-forpligtelser under de rigtige betingelser – f.eks. skal vi ikke acceptere, at EU står alene med sine forpligtelser. Også de andre store udlederlande skal være med. Ellers løser det ikke klima-problemet.

"I Men som i bjergbestigning kræver det en realistisk indstilling til, hvor svært det er."

Vi lægger også stor vægt på, at en fremtidig aftale er klimamæssig effektiv. Det nytter ikke noget at holde store skåltaler om reduktionsmål, hvis vi ikke samtidig får lukket de "huller", der desværre findes i dag.

Derfor har Danmark fremlagt konkrete forslag til, hvordan problemet med overskuddet af landekvoter kan håndteres og hvordan vi undgår, at reduktionsmålene bliver udvandet af u hensigtsmæssige skovregler.

Verden står stadig med et klimaproblem. Et problem jeg mener skal løses – 'because it's there'.

Men som i bjergbestigning kræver det en realistisk indstilling til, hvor svært det er. Det nytter ikke nødvendigvis noget, at der står en gruppe for bunden af bjerget og råber til dem, som rent faktisk forsøger at nå toppen, "gå hurtigere". Slet ikke hvis der – eksempelvis – ligger to meget store sten i vejen, som nægter at rykke sig ud af stedet. Man risikerer at ryge ud over kanten.

Lad os derfor hele tiden tage de skridt, vi nu kan og så gøre vores for, at klimaforhandlingerne ikke ender som et nyt Mount Everest, hvor der gik 30 år fra George Mallorys berømte ord til det første menneske satte fod på toppen.

Danmark må gå forrest op ad klimabjerget

Af Troels Dam Christensen, koordinator for 92-gruppen

Som klimaministeren skriver i dette nyhedsbrev, kræver bjergbestigning, at nogen vil gå først. Sådan er det også i arbejdet med at bekæmpe klimaforandringerne. Der er nogen, der må have modet til at gå først og vise andre vejen, uden at lade sig skræmme af sten på vejen.

“[...] nu hvor [...] USA ligger klimapolitisk underdrejet [...], er det vigtigt, at det ikke bliver en undskyldning for de andre lande, til at krybe op i klimahængekøjen.”

Det er godt, at vores klimaminister ikke har mistet troen på en global klimaafnede, og nødvendigt at hun kæmper for, at EU skal gå forrest. Klimakrisen er mere alvorlig end nogensinde, og nu hvor den ene af de store sten på vejen, nemlig USA, ligger klimapolitisk underdrejet efter midtvejsvalget, er det vigtigt, at det ikke bliver en undskyldning for de andre lande, til at krybe op i klimahængekøjen.

I de internationale klimaforhandlinger har EU længe gemt sig bag manglende tiltag fra USA og Kina, men hvis det nu er usikkert, hvordan USA overhoved kan komme med i en aftale indenfor de næste år, må EU og Danmark vælge ny strategi. Klimaet kan ikke længere vente på den ”noget for noget” strategi, som EU har valgt

i klimaforhandlingerne ind til nu. I stedet må EU gå forrest og vise, at i hvert fald en del af de rige lande vil gøre noget ved klimaproblemet, og også tror på, at det kan betale sig.

EU må med det samme tage det overskuelige skridt at forpligte sig til 30% reduktion i 2020, bl.a. for at sikre den nødvendige omstilling hjemme. Og strategisk må EU gå sammen med andre lande, som vil noget - bl.a. ulande og også Kina - om fælles initiativer, hvor det kan betale sig at være med, og ikke betale sig at stå udenfor. Samtidigt må FN-processen bruges langt mere offensivt og strategisk - så den udstiller og presser dem, der ikke vil ret meget, til at gå længere - og sikre, at de ikke forhindrer fremskridt.

“Klimaet kan ikke længere vente på den ”noget for noget” strategi, som EU har valgt i klimaforhandlingerne indtil nu.”

Danmark må nu efter sit COP-formandskab kaste alle kræfter ind på at skabe en sådan dynamik. Og så må vi samtidig på hjemmebanen vise, at det kan lade sig gøre at kombinere et moderne samfund med bæredygtighed. Opfølgningen på Klimakommissionens rapport bliver den afgørende prøvesten for regeringen på dette.

Det er muligt at finde pengene til klima

Af Mattias Söderberg, klimamedarbejder, Folkekirkens Nødhjælp

Ved klimatopmødet i København sidste år blev en lang række lande enige om, at der skal mobiliseres 100 milliarder USD per år fra de rige lande til klimaindsatsen i udvik-

lingslandene i 2020. Siden har et internationalt panel, med mandat fra FN's generalsekretær, regnet på, hvordan dette skal blive muligt.

Deres rapport kom i starten af november og viser, at det er muligt at nå de 100 milliarder, hvis man kombinerer en række forskellige initiativer. Med mulighederne følger dog også et antal faldgruber fra et ulandsperspektiv.

“Rapporten fra FN-panelet viser tydeligt, at det kan lade sig gøre at finde de store summer af penge, der er brug for - både til tilpasning og reduktion af udslip i ulandene.”

For det første skal de rige lande bidrage med et pænt beløb fra de offentlige budgetter. Dette skal suppleres med andre penge blandt andet fra handel med CO2 kvoter. Disse penge vil dog kun komme, hvis prisen på CO2 bliver høj nok, og det forudsætter, at der kommer en klimaafnåte med højt nok ambitionsniveau til for alvor at reducere de globale udslip.

Andre mulige initiativer er afgifter på skibstrafik og fly. Der er gode muligheder for at finde løsninger her men også en risiko for, at det ender med, at ulandene selv kommer til at betale, fordi de jo også bruger skibs- og flytransport.

“Der er [...] brug for politisk vilje og initiativer nu for at sikre at dette sker - og [...] at det hele ikke ender med, at de fattigste kommer til at betale.”

Den største mulighed i rapporten handler om mobilisering af private penge, det vil sige penge fra private investeringer. Der er nok meget at hente her, men samtidigt viser erfaringen, at sådanne investeringer først og fremmest går til de rigeste ulande, og at det er svært at tiltrække investeringer til klimatilpasningsprojekter, hvor det ikke er nemt, at få investeringer til at give overskud. Det er samtidigt svært for regeringer at styre private investeringer, og resultatet er derfor svært at forudse.

Rapporten fra FN-panelet viser tydeligt, at det kan lade sig gøre at finde de store summer af penge, der er brug for - både til tilpasning og reduktion af udslip i ulandene. Der er dog brug for politisk vilje og initiativer nu for at sikre, at dette sker - og for at sikre at det hele ikke ender med, at de fattigste kommer til at betale.

Biomassesatsning sætter skovforhandlingerne på spidsen

Af Rebecca Bolt Ettlinger, Nepenthes

Til klimatopmødet i Mexico i december (COP16) vil der blive forhandlet om, hvordan forvaltningen af skov i de rige lande skal tælles med i landenes klimaforpligtelser, og i øjeblikket tegner det til, at der vil blive taget beslutning om dette i Mexico. Det vil i så fald være det første forhandlingsemne under Kyotoprotokollen, som falder på plads.

“Efter al forventning vil landene vedtage, at i-landene kan øge udledningen af drivhusgasser fra driften af deres skove, uden at det vil påvirke deres officielle CO2-regnskab.”

Desværre ligner udfaldet et dårligt eksempel for de øvrige områder: Efter al forventning vil landene vedtage, at i-landene kan øge udledningen af drivhusgasser fra driften af deres skove, uden at det vil påvirke deres officielle CO2-regnskab.

Kunststykket vil ske efter særlige og snørklede regler, som vil tillade i-landene kun at medregne de udledninger, der ligger ud over de ellers planlagte udledninger og kun stå til regnskab for forskellen.

Normen for andre sektorer i i-landene er ellers at reducere udledningerne i forhold til niveauet i 1990. FN's videnskabelige klima-

panel IPCC's anbefalinger tager udgangspunkt i 1990-niveauet, og flyttes målestokken, mistes fornemmelsen af, hvor godt vi lever op til videnskabens anbefalinger. Derfor er det meningsløst, at konstruere regler som gør, at en del af i-landenes udledninger ikke måles i forhold til det historiske niveau.

“Danmark og EU skal vise, [...] om de blot øver sig i at jonglere med tal, så den utilstrækkelige klimaindsats skjules bedst muligt.”

Skovområdet er vigtigt, fordi den stigende efterspørgsel på træ i de kommende år må forventes at betyde en udhuling af skovenes lager af kulstof. I Danmark forudser Klimakommissionen således en voldsom stigning

i forbruget af træ til energi, og mange andre lande har samme forventninger. Denne satsning på træ til materialer og energi i klimaets navn vil betyde en væsentlig permanent udledning af drivhusgasser fra de eksisterende skove i forhold til det historiske niveau. En udledning, som ikke vil fremgå af i-landenes CO₂-regnskab, hvis de får de regler, de ønsker i Mexico, og i øvrigt har kunnet forudsige stigningen i udledningerne.

Det er derfor nu, Danmark og EU skal vise, om de arbejder for en fortsættelse af Kyoto-protokollen, som reelt hæver klimaindsatsen, eller om de blot øver sig i at jonglere med tal, så den utilstrækkelige klimaindsats skjules bedst muligt.

Danmark skal i arbejdstøjet på biodiversitetsområdet

Af Ann Berit Frostholt, naturmedarbejder i Danmarks Naturfredningsforening og 92-gruppens repræsentant ved biodiversitetskonventionsmødet i Japan (COP10).

Biodiversitetskonventionsmødet (COP10) i Japan for nyligt viste, hvad de fleste tvivlede på var muligt efter COP15 om klima: At verdenssamfundet *kan* handle når det gælder. Forud for COP10 viste beskæmmende opgørelser helt utilstrækkelige resultater for beskyttelsen af den biologiske mangfoldighed, som fortsat mindskes globalt og i hvert enkelt land. Et faktum som blandt andet skyldes overforbrug, ikke-bæredygtige produktions- og driftsformer samt manglende politisk vilje.

“Biodiversitetskonventionsmødet [...] i Japan for nyligt viste, hvad de fleste tvivlede på var muligt [...]: At verdenssamfundet *kan* handle når det gælder.”

Det var derfor glædeligt at se, at landene, påvirket af realiteterne om den biologiske mangfoldigheds tilstand og værdi, udviste beslutningsdygtighed og vilje til handling. I 11. time lykkedes det at opnå tilslutning til

en hæderlig redningsplan for verdens biodiversitet.

“Med den nye globale redningsplan er Danmark forpligtet til at udarbejde og implementere en ny national handlingsplan for den biologiske mangfoldighed inden 2015”.

EU's målsætning om at stoppe tabet af biodiversitet og så vidt muligt genoprette det tabte inden 2020, er nu adopteret af verdenssamfundet. Parterne enedes blandt andet om 20 målrettede delmål med tidsfrister, som, hvis de implementeres i tråd med konventionens ånd i hvert land, vil være et vendepunkt for den biologiske mangfoldighed.

Regeringen kommer nu ikke længere uden om, at kursen skal lægges om. Med den nye globale redningsplan er Danmark forpligtet til at udarbejde og implementere en ny

national handlingsplan for den biologiske mangfoldighed inden 2015. Alle skadelige incitament og støtteordninger i landbrugsfiskerimetoder ophøre og forringede og ødelagte økosystemer og bestande af planter og dyr skal genoprettes. Afgørende er også, at biodiversitet skal indarbejdes i alle relevante sektorpolitikker og værdien af biodiversitet indgå i det nationale regnskab se-

get, såvel som andre steder, skal udfases inden 2020. Tilsvarende skal skadelige

nest i 2020 på linje med sygehusvæsen, infrastruktur anlæg mm. Hvad enten regeringen vil det eller ej, er budskabet fra COP10 klart: Den danske regering skal nu i arbejdstøjet på biodiversitetsområdet.

Ny juridisk bindende aftale om genetiske ressourcer

Af Tove Maria Ryding, Greenpeace

“Dear friends in the developed world – our partners, as we call you - thank you for bearing with us. We came through in the end.”

Dette var ordene fra en af ulandenes forhandlere, da Biodiversitets-konventionens COP 10 sluttede i Nagoya, Japan, med vedtagelsen af en protokol om genetiske ressourcer.

Få timer før COP'en sluttede, var der ellers stadig mange, som forudsagde, at mødet ville ende som ”endnu et København”. Men atmosfæren i korridorerne sagde noget andet.

“Forhandlere fra lande, som havde været fuldstændig ude af stand til at samarbejde, gik pludselig og gav hinanden ”high fives” i korridorerne[...].”

Forhandlerne havde gennemlevet 8 års hårde diskussioner med dyb uenighed og total mangel på politisk vilje til at udvise fleksibilitet og drive forhandlingerne fremad. Den grundlæggende problemstilling handler om fænomenet ”biopirateri”, hvor især vestlige virksomheder patenterer og udvikler kommercielle produkter baseret på genetiske ressourcer uden tilladelse fra det land, ressourcen er taget fra. Især ulandene har oplevet dette problem, og imens forhandlingerne stod stille, begyndte ulandene at nægte forskere og virksomheder adgang til deres naturområder.

Men i Nagoya havde stemningen vendt. Forhandlere fra lande, som havde været fuldstændig ude af stand til at samarbejde, gik pludselig og gav hinanden ”high fives” i korridorerne, og konferencen emmede af en lyst til at fjerne knaster og få aftalen vedtaget.

Med henvisninger til ”negative erfaringer fra COP 15 i København” inviterede mødelederne repræsentanter fra forskning, erhvervsliv, civilsamfund og oprindelige folk til at sidde med ved forhandlingsbordet for at give input. Dette gav en intensiv dialog mellem de ikke-statslige aktører og regeringerne, hvilket alle udtrykte stor tilfredshed med. Alligevel lykkedes det desværre for Canada at udvande protokollens referencer til oprindelige folks rettigheder, hvilket er et problem, som derfor nu må genoptages og forsvares i forbindelse med implementeringen af protokollen.

“Oven på skrækscenariet fra COP 15 var alle lettede over at se, at verdens politikere stadig formår at sætte sig ned og løse globale uenigheder – når de vil.”

Til trods for at protokollen således stadig indeholder knaster og problematiske formuleringer, var stemningen euforisk, da protokollen endelig blev vedtaget. Oven på skrækscenariet fra COP 15 var alle lettede over at se, at verdens politikere stadig formår at sætte sig ned og løse globale uenigheder – når de vil.

EU's biobrændstofseventyr må stoppe inden det løber løbsk

Af **Susanne Dahl, politikassistent i Mellempøkeligt Samvirke**

EU har i sine bestræbelser på at forhøje andelen af vedvarende energi i transportsektoren risikovilligt besluttet, at brugen af biobrændstoffer skal øges over de næste ti år. Biobrændstofseventyret er imidlertid en dårlig satsning. En ny rapport fra bl.a. Mellempøkeligt Samvirke, Greenpeace og NOAH viser, at den øgede brug af 1. generations biobrændstoffer i EU vil skade klimaet op til 2,5 gange så meget som fossile brændstoffer. Derudover vil den skubbe endnu flere af verdens fattige mennesker ud i sult, når afgrøder bruges til benzin i stedet for mad.

"[...] den øgede brug af 1. generations biobrændstoffer i EU vil skade klimaet op til 2,5 gange så meget som fossile brændstoffer."

Rapporten fokuserer på 1. generations biobrændstoffers drivhusgasudledning og medregner som noget nyt den såkaldte ILUC-effekt, dvs. den udledning der sker, når nye naturområder omlægges til marker for at kompensere for de marker, der bruges til biobrændstofsproduktion.

Konklusionen er, at EU's øgede forbrug af biobrændstoffer i 2020 vil have omlagt 69.000 kvadratkilometer land, svarende til

halvanden gange Danmarks areal, og forøget drivhusgasudledningen med 27 til 56 millioner ton CO₂ hvert år.

"Det er på tide, at EU tager disse sandheder til sig og tøjler sin eventyrlyst på biobrændstofsområdet."

Selv om Danmark er blandt de lande, der har den mindste ILUC-effekt, så er den stadig betydelig og vil i 2020 forårsage en ekstra udledning af næsten 600.000 ton CO₂ per år svarende til cirka 210.000 flere biler på vejene. Det på trods af, at kun omkring halvdelen af biobrændstofferne brugt i Danmark frem til 2020 er planlagt til at være 1. generations biobrændstoffer, mens den anden halvdel efter planen vil være 2. generations biobrændstoffer, som sandsynligvis har en mindre ILUC-effekt.

Rapporten udkommer forud for offentliggørelsen af EU's egen ILUC-rapport og viser, hvor vigtigt det er, at EU inkluderer ILUC-effekten i sine beregninger af biobrændstoffers CO₂-udledning, og at biobrændstoffer i det hele taget håndteres med udgangspunkt i et forsigtighedsprincip. Det er på tide, at EU tager disse sandheder til sig og tøjler sin eventyrlyst på biobrændstofsområdet.

Biomassens vildveje til et fossilfrit Danmark

Af **Kristian Jørgensen, formand for Nepenthes**

Hvordan opnår vi et Danmark fri for fossile brændstoffer? Det var den opgave, regeringen i marts 2008 stillede Klimakommissionen. I slutningen af september 2010 kom så kommissionens anbefalinger, som

indeholder en række forskellige scenarier, der alle indbefatter en større brug af biomasse i overgangen til et fossilfrit Danmark i 2050. Skovbruget spildte ikke tiden og meldte straks ud, at man med ændrede

driftsformer og øget areal vil kunne tidoble biomasse-produktionen fra skov og energi-afgrøder.

“Alt imens regeringen formulerer 2050-mål, [...] er der endnu ikke formuleret konkrete politiske planer for, hvilken natur man vil have eller hvordan tabet af biodiversitet bremses.”

Stop lige en gang! - Alt imens regeringen formulerer 2050-mål, og Klimakommissionen regner på, hvordan målene nås, er der endnu ikke formuleret konkrete politiske planer for, hvilken natur man vil have eller hvordan tabet af biodiversitet bremses. Man har heller ikke gjort sig begreb om, hvad bæredygtig biomasse er. Det må således have været særdeles svært for de gode folk i Klimakommissionen, at vurdere potentialet i biomasse uden disse to essentielle redskaber.

Nok nævnes det i hovedrapporten, at biomasse indeholder en række udfordringer, men her er ingen advarselsslamper. Graver

man dybt i baggrundsrapporten til kommissionens anbefalinger, ser man dog en klar erkendelse af, at vi med det nuværende pres på skovene ikke bremser tabet af biodiversitet, og det antages da også ganske kløgtigt, at en forøget produktion næppe vil gavne denne målsætning. Spørgsmålet er så om landets beslutningstagere graver så dybt i baggrundsrapporterne, at dette aspekt bliver en del af beslutningsgrundlaget for den fremtidige energiforsyning?

“[...] vigtigst er det, at en klimaløsning ikke bliver til et biodiversitetsproblem.”

Den politiske eufori over, at man faktisk kunne blive enige om noget på biodiversitetskonventionsmødet i Japan for nyligt, må nu omsættes til handling, og i Danmark må vi tage fat på planlægningen af vores fremtidige arealanvendelse med et særligt hensyn til biodiversiteten. Måske kan der oven i købet blive plads til lidt ekstra biomasse, men vigtigst er det, at en klimaløsning ikke bliver til et biodiversitetsproblem.

Gør EU's landbrugspolitik spiselig for verdens fattige

Af Susanne Dahl, politikassistent i Mellempolitisk Samvirke

På trods af, at EU's landbrugspolitik i årevis har været udskældt for at ødelægge udviklingslandenes lokale landbrugsmarkeder, er EU-kommissionens nye udspil til EU's kommende landbrugspolitik blottet for hensyntagen til verdens fattigste. Faktisk lægger kommissionen slet ikke op til en markant ændring af den nuværende landbrugspolitik.

“[...]EU-kommissionens nye udspil til EU's kommende landbrugspolitik [er] blottet for hensyntagen til verdens fattigste.”

Den danske regering har tidligere meldt ud, at der er behov for en gennemgribende reform af EU's landbrugspolitik. Regeringen bør holde fast ved denne dagsorden og bruge det danske EU-formandskab i 2012

til at få forhandlet en reel reform på plads, som også tager hensyn til verdens fattigste.

“Når Danmark overtager formandskabet for EU i januar 2012, vil det være en ren falliterklæring, hvis regeringen vælger at lægge sig op af EU-kommissionens uambitiøse linje [...]”

EU's landbrugspolitik subsidierer hvert år europæiske landmænd med 55 milliarder euro, som gør det muligt for landmændene at dumpe deres varer på udviklingslandenes markeder til priser, der er så lave, at de udkonkurrerer fattige bønder og ødelægger lokal landbrugsproduktion.

Landbruget udgør i dag livsgrundlaget for 75 procent af verdens fattige og tæller en tredjedel af den nationale indkomst i fattige lande. For disse lande er konsekvenserne af

EU's landbrugspolitik derfor fatale. Støtten er især problematisk i forhold til tropiske eksportprodukter som sukkerroer, bomuld, tobak, bananer og ris, hvor mange udviklingslande ville have haft en naturlig konkurrencefordel, hvis det ikke var for EU's landbrugspolitik.

Når Danmark overtager formandskabet for EU i januar 2012, vil det være en ren fallit-

erklæring, hvis regeringen vælger at lægge sig op af EU-kommissionens uambitiøse linje, som er udtryk for dyb ligegyldighed over for de 925 millioner mennesker i verdens udviklingslande, som hver dag går sulten i seng. En unik chance for at præge EU's kommende landbrugspolitik må ikke forspildes.

EU's investeringspolitik – et forsvar mod ulandenes regulering

Af Henrik Bang Andersen og Mads Christian Barbesgaard, aktivister i Afrika Kontakt

Den 25. oktober vedtog EU's Ministerråd at støtte EU Kommissionens udspil til en ny fælles international investeringspolitik.

Dermed knæsætter EU de europæiske landes sidste 50 års 'best practices' med at beskytte egne investorer mod ulandenes nationale lovgivning og regulering.

Et centralt princip i udspillet er bestemmelsen om ekspropriation. I investeringsaftaler kan 'ekspropriation' dække over al statslig regulering, der har indflydelse på investeringen. For eksempel skatteafgifter, miljøhensyn og arbejdstagerrettigheder. Bestemmelsen gør det muligt for investoren at udfordre disse tiltag, såfremt de underminerer investeringens rentabilitet, ved en domstol.

"Historisk er investeringsaftaler blevet solgt til ulandene som 'udviklingsinstrumenter', men reelt er de instrumenter for europæiske selskabers grove udnyttelse af [...] ulandene."

En anden kontroversiel bestemmelse er princippet om 'national behandling'. Princippet skal sikre, at ulandene ikke tildeler udenlandske investorer ringere vilkår end dem, der gives de lokale investorer. En favorisering af lokale investorer kan ellers være med til øge væksten af lokale virksomheder og mindske afhængigheden af EU og Vesten.

"Den overvældende prioritering af investorens rettigheder betyder, at ulandene i højere grad står til ansvar over for private investorer end over for deres befolkninger [...]"

Dertil kommer princippet om 'mest begunstigelse', som er en grundsten i WTO. I investeringsaftaler betyder princippet, at udenlandske investorer kan 'importere' fordele, som andre lande har opnået hos det pågældende værtsland. Princippet gør det stort set umuligt for ulandene at tildele bedre vilkår til investorer fra andre ulande end dem, de giver til vestlige lande. Dermed mister ulandene et vigtigt instrument til at skabe syd-syd-integration og mindske de europæiske selskabers dominans på deres markeder.

Historisk er investeringsaftaler blevet solgt til ulandene som 'udviklingsinstrumenter', men reelt er de instrumenter for europæiske selskabers grove udnyttelse af ressourcer og arbejdskraft i ulandene. Den overvældende prioritering af investorens rettigheder betyder, at ulandene i højere grad står til ansvar over for private investorer end over for deres befolkninger, miljøet samt arbejdstager- og menneskerettighederne. Dermed ophæves de påståede positive effekter ved udenlandske investeringer.

Se også

<http://www.information.dk/250092>

Uddannelse for bæredygtig udvikling: Hold løfter og vis handling

Af Lars Myrthu-Nielsen, sekretariatsleder i Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net

Hvor starter omstillingen til bæredygtighed? Og hvordan lærer vi det?

Et bud er: Ikke uden uddannelse og en stor folkeoplysningsindsats!

Uddannelse er afgørende for at fremme en bæredygtig udvikling – fordi holdninger og handlinger udspringer af værdier og viden, og det henter vi netop gennem uddannelse.

Det er ikke en ny idé, men har været visionen siden Rio-topmødet for Miljø og Udvikling i 1992, hvor begrebet Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU) blev indskrevet i slutdokumentet fra konferencen (Agenda 21-deklarationen).

Efter verdenstopmødet om Bæredygtig Udvikling i Johannesburg i 2002 vedtog FN et tiår for UBU (2005-2014). Her i 2010 er vi altså lidt over halvvejs i tiåret.

“Uddannelse er afgørende for at fremme en bæredygtig udvikling – fordi holdninger og handlinger udspringer af værdier og viden [...]”

I Danmark er der, på trods af FN-tiåret, stadig ikke kommet rigtig gang i processen og visionerne for UBU, og tiåret og UBU er stadig meget usynligt i Danmark.

Derfor har civilsamfundet nu taget sagen i egen hånd, og inviterede beslutningstagere og politikere til en halvvejs-markering for tiåret på Christiansborg d. 10. november. Her præsenterede 92-gruppen en række

anbefalinger til regeringens indsats for UBU, da der er behov for en alvorlig opprioritering af den danske indsats i forbindelse med tiåret.

“[...] det [har] ind til nu været meget begrænset med konkrete initiativer i Danmark i forbindelse med tiåret. Det må der laves om på nu.”

De 7 anbefalinger er:

1. En national handlingsplan skal lanceres nu! (HOLD LØFTER)
2. Staten skal gå foran! (VISE AT DET ER ALVOR)
3. Bæredygtig udvikling er god økonomi – sæt penge af! (LANGSIGTET INVESTERING)
4. Et folkeoplysningsprogram for bæredygtig udvikling! (OPLYSNING OG DELTAGELSE)
5. UBU-uddannelse for alle – på hele kloden! (GLOBALT PERSPEKTIV)
6. Styrk det nordiske samarbejde! (SAMARBEJDE)
7. FN-tiåret er en start! (VEDVARENDE INDSATS)

Danmark har tilsluttet sig tiåret og regeringen fremlagde i slutningen af 2008 en dansk strategi for tiåret, men ellers har det ind til nu været meget begrænset med konkrete initiativer i Danmark i forbindelse med tiåret. Det må der laves om på nu.

Læs mere på www.ubu10.dk

Renere skibsfart er nødvendig

Af Kåre Press-Kristensen, civilingeniør, Ph.D., Det Økologiske Råd

Skibsfart indebærer omfattende globale miljø- og klimaproblemer. Dels luftforureningen med svovldioxid (SO₂), kvælstofoxider (NO_x) og partikler, dels CO₂-udledningen. Men også risikoen for faunaforurening med invasive arter. Hertil kommer affaldsproblemet ved ophugning af skibe under ukontrollerede forhold i ulande, samt risikoen for olieforurening af have og kyster.

”Skibsfart indebærer omfattende globale miljø- og klimaproblemer. [...] Men der er velkendte tekniske og politiske løsninger på disse problemer.”

Konsekvenserne er mange. Sygdom og død grundet luftforureningen, syreregn og overgødskning af følsomme økosystemer, bidrag til klimaændringer, udkonkurrering af arter og økosystemer, udnyttelse af mangelfuld miljø- og arbejdsmiljøregulering i ulande osv.

Men der er velkendte tekniske og politiske løsninger på disse problemer. Reguleringen foregår altovervejende i den internationale maritime organisation, IMO. Det har taget IMO alt for mange år at blive enig om den nuværende og kommende regulering. EU presser forsat på for egentlig klimaregulering. Og en række af de største havne i EU har netop besluttet at stille miljøkrav til skibe, der anløber havn.

Alt sammen skridt i den rigtige retning. Skibsfarten skal være grønnere. Og det kan den blive. De tekniske løsninger skal i spil, det er alle enige om. Men der er uenighed om vejen og hastigheden til grønnere skibsfart. Erhvervet selv mener, at vejen går via faste globale aftaler i IMO, og er som udgangspunkt imod enhver regulering nationalt eller regionalt som i EU-regi. De fleste grønne organisationer går ind for, at EU skal gå i spidsen med strammere regulering, hvis ikke IMO snart bevæger sig hurtigere fremad.

”Skibsfarten skal være grønnere. Og det kan den blive. [...] Men der er uenighed om vejen og hastigheden [...]”

Dansk skibsfart er relativt langt fremme med miljøtiltag. Ved at fortsætte denne linie vil danske rederier kunne drage fordel af en strammere international miljøregulering. For at sætte fokus på skibsfartens udfordringer afholder Det Økologiske Råd i samarbejde med Ingeniørforeningen og Danmarks Rederiforening en stor konference med fokus på CO₂ og luftforurening fra skibsfart, tekniske løsninger og erhvervspotentialer ved regulering af skibsfarten. Konferencen følges op af en publikation om emnet.

Læs mere under ”Arrangementer” og på www.ecocouncil.dk

Klimanetværk i Syd skal styrkes

Af Peter With, Klimaprojektkoordinator, 92-Gruppen

Klimatopmødet i København endte til mange NGO'ers skuffelse ikke med en global ambitiøs klimaaf tale. Det har dog ikke slået NGO'erne og deres netværk i Syd af pinden. Tværtimod har de styrket deres indsats, både for at øge opmærksomheden om hvordan klimaforandringerne rammer udviklingslandene og for at påvirke klimafor-

handling og klimapolitikken internationalt – og i stigende grad også nationalt.

”Klimatopmødet i København endte [...] ikke med en global ambitiøs klimaaf tale. Det har dog ikke slået NGO'erne og deres netværk i Syd af pinden.”

For yderligere at styrke dette arbejde er fem af 92-gruppens medlemmer – Folkekirkens Nødhjælp, Vedvarende Energi (OVE), Ibis, KULU og CARE Danmark – gået sammen med to internationale organisationer – CAN International og IIED - om et nyt program 'Southern Voices Capacity Building Programme'.

Programmet vil støtte 11 nationale, seks regionale og tre tematiske klimanetværk, og styrke deres kapacitet til at påvirke beslutningstagere både nationalt og internationalt. Målet er, at civilsamfundets synspunkter får indflydelse både på en ny klimaaf tale og på nationale klimapolitikker og -programmer til gavn for fattige og klimasårbare befolkningsgrupper.

De deltagende netværk skal bl.a. udarbejde landerapporter med analyse og vurdering af klimapolitikker og klimaprogrammer, både fra nationale regeringer og regionale og internationale institutioner. Landerapporterne skal samles til en international rapport, der udkommer lige inden COP17 i Sydafrika i 2012.

'Southern Voices' vil støtte netværkenes aktiviteter vedrørende:

Fortalervirksomhed, lobby, oplysning og mediearbejde. Kapacitetsopbygning og

organisationsudvikling. Vidensdeling om klimatilpasning, bæredygtig energi, reduktion af udledninger fra afskovning (REDD), samt køn og klimaforandringer.

Programmet følger op på indsatsen omkring COP15, hvor Syd NGO'er fik støtte til inddragelse i klimaforhandlingerne op til og efter klimatopmødet i København gennem projektet 'Større deltagelse af udviklingslandene i de internationale klimaforhandlinger'. Mange af klimanetværkene i det nye program blev etableret som led i mobiliseringen op til COP15.

"Målet er, at civilsamfundets synspunkter får indflydelse både på en ny klimaaf tale og på nationale klimapolitikker og -programmer til gavn for fattige og klimasårbare befolkningsgrupper."

Det nye program har modtaget en bevilling på 8 millioner kroner fra Udenrigsministeriet. Programmet koordineres af CARE Danmark og løber i godt halvandet år frem til juni 2012.

Yderligere oplysninger:

www.climatecapacity.org

Rekordstort ressourceforbrug - WWF gør status over planetens tilstand

Af Signe Buhl Olesen, policy assistent, WWF

Menneskeheden tærer på naturens egenkapital. På nuværende tidspunkt kræver det kapaciteten af 1,5 jordkloder at holde trit med menneskeheden forbrug, samt absorbere hvad der udledes af CO₂.

Konklusionen kan man læse i den seneste udgave af WWF's "Living Planet Report", der hvert andet år tager temperaturen på det globale ressourceforbrug. Her analyseres de enkelte landes økologiske fodaftryk pr. indbygger indenfor CO₂-udledning samt forbrug af naturressourcer.

"På nuværende tidspunkt kræver det kapaciteten af 1,5 jordkloder at holde trit med menneskeheden forbrug, samt absorbere hvad der udledes af CO₂."

Udviklingen er alvorlig, og ser ikke ud til at blive bedre de kommende år - tværtimod. Selv med beskedne fremskrivninger hvad angår befolkningsvækst, forbrug og klimaforandringer vil forbruget i 2030 være på to jordkloders kapacitet.

Væksten i fodaftrykket kan især tilskrives de globale CO₂-udledninger, der på bare ti år er øget med 35 %, og på nuværende

tidspunkt udgør mere end halvdelen af det globale økologiske fodaftryk.

Den store forøgelse dækker over betydelige regionale forskelle. Overordnet set har de udviklede lande det største økologiske fodaftryk, men det tjener intet formål at være blind overfor andre økonomiers hastigt voksende indflydelse. Især de Sydøstasiatiske lande har øget deres CO₂-udledning markant.

”De rige nationer må træde lettere for at reducere deres fodaftryk. De hurtigt voksende, fremspirende økonomier må tænke i alternative baner [...]”

Danmark er bestemt ingen klimaengel selv. Danskerne har verdens 3. største økologiske fodaftryk, kun overgået af de Forenede Arabiske Emirater og Qatar; et selskab vi

ellers ikke ofte sættes i forbindelse med. Vores CO₂ udslip vejer tungest i regnskabet, men også danskernes forkærlighed for kød- og mejeriprodukter er udslagsgivende.

Det voksende fodaftryk er knyttet til et foruroligende tab af biodiversitet. Mellem 1970–2007 registreredes der på globalt plan en nedgang i biodiversitet (”Living Planet Indeks”) på hele 30 %.

Konklusionerne i rapporten er klare: De rige nationer må træde lettere for at reducere deres fodaftryk. De hurtigt voksende, fremspirende økonomier må tænke i alternative baner, for fortsat at kunne forbedre levevilkårene for befolkningen, på en måde som naturen kan understøtte.

Living Planet Report kan downloades på www.wwf.dk.

ARRANGEMENTER

24. november 2010
kl. 17.-19
Fælledvej 12
København

Debat om EU-Afrika topmødet i Libyen

Ved Mellemfolkeligt Samvirke
Tilmelding til Line Bjerregaard på lib@ms.dk

29. november 2010
kl. 9.30–15.00
Den Sorte Diamant
Søren Kierkegaards Plads 1 København

Klimakonferencen Generation Grøn

Ved Mellemfolkeligt Samvirke
Tilmelding til Stine Danielsen std@ms.dk

29. november
kl. 9.00 til 17.00
Ingeniørhuset i
Kalvebod Brygge 31-33
København

Renere skibsfart

Ved det Økologiske Råd
Tilmelding på www.ida.dk under Arrangementer, Arrangements nr. 121498
Se program på www.ecocouncil.dk og www.ida.dk

4. december 2010
kl. 13–15.30
Axeltorv til Christiansborg
København

Klimademonstration - Der er ingen planet B

Ved Mellemfolkeligt Samvirke
Tilmelding og fuldt program på <http://klimademo.dk/>.

2. tirsdag i måneden
kl. 17.00-19.00
Hvor: En cafe i København
(Se: www.greendrinks.org.)

Green Drinks København

I over 300 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. Mange mennesker har på denne måde udvekslet erfaringer, fundet jobs, skabt netværk, m.v.

Pris: Gratis, men tilmelding modtages gerne: greendrinks.cph@gmail.com
Yderligere oplysninger: Kontakt Anders Knudsen: 2239 0103

Øko-kalenderen på Øko-info

Nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på:
www.eco-info.dk

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen og Mette Teilmann Nielsen, 92-gruppen, og Anne Liv Eberlein, WWF Verdensnaturfonden.

Tidligere numre kan ses på

www.92grp.dk

Ønsker du at til- eller afmelde nyhedsbrevet, skriv en mail til:

92-gruppens_nyhedsbrev@wwf.dk

92-gruppen

c/o Care Danmark
Nørrebrogade 68 B

2200 København N

T 35 24 50 90

E 92grp@92grp.dk